

Ograničenja ovrhe nakon izmjene Ovršnog zakona

Gordana Muraja, magistra prava

Izmjenom Ovršnog zakona promijenjene su veličine zaštićenog dijela plaće, a od 1.1.2018. godine svotu do koje je ovrha ograničena i koju isplatitelj uplaćuje na zaštićeni račun treba izračunavati od prosječnog iznosa mjesečne neto plaće isplaćene po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za razdoblje od siječnja do kolovoza 2017. godine. Utvrđeni iznos je 5.960,00 kuna.

1. Izmjena Ovršnog zakona

Odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona¹ izmijenjen je članak 173. Ovršnog zakona² koji uređuje veličinu zaštićenog dijela plaće, a izmjene su stupile na snagu 2.8.2017. godine.

Razlika u odnosu na odredbe koje su važile do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona nastaje u dva slučaja: ako ovršenik prima plaću manju od prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj te ako se radi o ovrsi radi prisilne naplate iznosa za uzdržavanje djeteta.

2. Promjena veličine zaštićenog dijela plaće

Temeljem odredbe stavka 3. članka 173. Ovršnog zakona od ovrhe su izuzeti iznosi koji se izračunavaju od prosječnog iznosa mjesečne netoplaće isplaćene po jednom zaposlenom u pravnim osobama u Republici Hrvatskoj za razdoblje siječanj - kolovoz tekuće godine, a koji se primjenjuje u idućoj godini. Izračun i objava iznosa prosječne neto plaće obveza su Državnog zavoda za statistiku.

¹ Narodne novine, br. 73/17.

² Narodne novine, br. 112/12., ZOIZD ZPP 25/13., 93/14., Odluka USUD RH 55/16. i 73/17.

Nakon definiranja veličine od koje će se izračunavati iznosi koji su izuzeti od ovrhe³ spomenuti članak 173. u svom 3. stavku propisuje i to da će se tako utvrđeni iznos primjenjivati u idućoj godini.

Iz takvog određenja slijedi da nije bitno za koje se razdoblje plaća isplaćuje nego je bitno u kojoj godini se isplaćuje. Tako za svaku isplatu plaće od 1. siječnja 2018. treba kao polaznu veličinu uzeti upravo prosječni iznos mjesečne netoplaće u visini naznačenoj u prethodnim odlomcima ovog članka..

Podatak o prosječnoj neto plaći koja se koristi za potrebe izračuna dijela plaće zaštićenog od ovrhe u 2018. godini Državni zavod za statistiku objavio je u Narodnim novinama br. 110/2017. od 15.11.2017. godine, a iz podataka slijedi da za razdoblje siječanj - kolovoz 2017. prosječna neto plaća iznosi 5.960 kuna, koju smo u tablicama koje slijede označili kraticom "pr. n. pl. RH".

3. Obračun zaštićenog dijela plaće / stalnog novčanog primanja

Rezultat promjene Ovršnog zakona i iznosa neto plaće su nove veličine do kojih je plaća ovršenika zaštićena u ona dva slučaja koja smo spomenuli na početku, odnosno ako ovršenik prima plaću manju od prosječne neto plaće u Republici Hrvatskoj te ako se radi o ovrsi radi prisilne naplate iznosa za uzdržavanje djeteta. Tablice u nastavku prikazuju trenutno stanje za sve ovršenike i sve vrste ovrha.

Navedene veličine primjenjuju se kod ovrhe na plaći i kod ovrhe na drugim primanjima koja imaju značaj jedinih stalnih novčanih primanja. Mi ćemo izrazom "plaća" obuhvatiti sve primitke na koje se odredbe Ovršnog zakona o ograničenju ovrhe mogu primijeniti.

Dio plaće na kojem se ovrha ne može provesti zavisi od visine plaće ovršenika i vrste ovrhe. Ovršenicima čija je plaća manja od utvrđenog republičkog prosjeka zaštićeni dio izračunava se od iznosa plaće, a ovršenicima čija je plaća jednaka ili veća od republičkog prosjeka zaštićeni dio izračunava se od iznosa republičkog prosjeka.

³ Iako OZ čl. 172. daje naslov "Izuzimanje od ovrhe", a čl. 173. "Ograničenje ovrhe" pa bismo očekivali da razlikujemo izuzimanja i ograničenja, sam OZ se tog razgraničenja ne drži. Već u prvoj rečenici čl. 173. koristi se izraz "... od ovrhe je izuzet iznos...". Iz toga vidimo da ovog razgraničenja zapravo nema, što je donekle očekivano. Ako postoji ograničenje ovrhe na nekom dijelu primanja, istovremeno je taj dio izuzet od ovrhe pa vidimo da suštinske razlike zapravo nema.

3.1. Ovršenikova plaća je najmanje 5.960,00 kn

Obračun koji zavisi od visine plaće ovršenika

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.960,00 kn	2/3 pr. n. pl. RH (= 3.973,33 kn)	sve preko 2/3 pr. n. pl. RH (>3.973,33 kn)
Plaća > 5.960,00 kn		

Obračun koji zavisi od vrste tražbine zbog koje se ovrha provodi

Iznimka 3.1.1.) - Ako se ovrha provodi radi

- naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili
 - po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili
 - po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja
- od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.960,00 kn	1/2 pr. n. pl. RH (= 2.980,00 kn)	sve preko 1/2 pr. n. pl. RH (>2.980,00 kn)
Plaća > 5.960,00 kn		

Iznimka 3.1.2.) - Ako se ovrha provodi radi

- prisilne naplate novčanih iznosa za uzdržavanje djeteta od ovrhe je zaštićeno:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća = 5.960,00 kn	1/4 pr. n. pl. RH (= 1.490,00 kn)	sve preko 1/4 pr. n. pl. RH (> 1.490,00 kn)
Plaća > 5.960,00 kn		

3.2. Ovršenikova plaća manja je od 5.960,00 kn

Od stupanja na snagu izmjena Ovršnog zakona od ovrhe je zaštićeno 3/4 plaće.

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.960,00 kn	3/4 plaće ovršenika ali ne više od 2/3 pr. n. pl. RH (= 4.470,00 kn)	1/4 plaće ovršenika

Iznimka 3.2.1) - Stavak 2. se nije promijenio u dijelu u kojem uređuje ovrhu koja se provodi

- radi naplate tražbine po osnovi zakonskog uzdržavanja ili
- po osnovi naknade štete zbog narušenog zdravlja ili smanjenja, odnosno gubitka radne sposobnosti ili

- po osnovi naknade štete za izgubljeno uzdržavanje zbog smrti davatelja uzdržavanja te je kod takvih ovrha i dalje zaštićeno 1/2 plaće:

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.960,00 kn	1/2 plaće ovršenika	1/2 plaće ovršenika

Iznimka 3.2.2) - Stavak 2. čl. 173. do sada nije predviđao iznimku za ovrhu radi naplate iznosa za uzdržavanje djeteta. Izmjena stavka 2 i dio koji je dodan sada uređuje da je i u slučaju da je plaća ovršenika manja od 5.960,00 kn od ovrhe zaštićena 1/4 plaće ovršenika.

Prosječna neto plaća u RH	Zaštićeno od ovrhe	Dopuštena ovrha
Plaća < 5.960,00 kn	1/4 plaće ovršenika	3/4 plaće ovršenika

4. Obračun i redoslijed plaćanja kod izvršenja suglasnosti za zapljenu po čl. 202. Ovršnog zakona

Zbog povećanja zaštićenog dijela plaće ovršenika čija je neto plaća manja od republičkog prosjeka s 2/3 na 3/4 plaće. Kod provođenja suglasnosti za zapljenu po pristanku dužnika koju provode poslodavci ova je promjena u nekim slučajevima dovela do problema.

Na adresu Pitaj centra stiglo je nekoliko upita što učiniti ako nakon povećanja zaštićenog dijela plaće više nema prostora za isplatu ni cijelog iznosa duga po suglasnosti za zapljenu, a onda ni za druge vrste plaćanja (primjerice sindikalna članarina ili dopunsko zdravstveno osiguranje) koje poslodavci obračunavaju i uplaćuju kod obračuna plaće.

Prvo treba ukazati da se odredbe Ovršnog zakona primjenjuju kod provođenja ovrhe i izvršavanja obveza na temelju suglasnosti za zapljenu ili kad se zapljena provodi na temelju drugih ovršnih isprava.

Za primjer smo uzeli sindikalnu članarinu i dopunsko osiguranje za koje možemo jasno razlučiti da se ne radi o tražbinama za čiju je isplatu temelj Ovršni zakon. Zato ne vidimo prepreku da radnik slobodno raspolaže zaštićenim dijelom plaće, odnosno da poslodavac iz zaštićenog dijela plaće, po nalogu radnika, isplati ove ili neke druge obveze koje je radnik preuzeo.

Također ne treba smetnuti s uma da radnik i sam može preuzeti obvezu plaćanja dijela iznosa duga koji nije pokriven iz nezaštićenog dijela plaće. Iako je svrha i cilj ovih odredbi Ovršnog zakona zaštita radnika od posljedica prekomjernog zaduživanja, ipak ne postoji tijelo koje ovršenika ima pravo spriječiti da podmiri dug, ako to želi i ima dovoljno sredstava da to može učiniti.

Budući da članak 202. u stavku 1. Ovršnog zakona propisuje da dužnik prvo "*može privatnom ispravom....*", a zatim "*... osim u dijelu u kojem je to primanje izuzeto od ovrhe*" slijedi da dužnik izdavanjem nove isprave drugom vjerovniku "ne može" dati suglasnost za zapljenu plaće. No ovo je primjer odredbe koja se može provesti tek kad nastupe posljedice. Naime, dvojbeno je kako tu odredbu provesti u praksi ako je dužnik to ipak učinio, a prije nego se cijela situacija razvila u ovrhu.

Copyright © Gordana Muraja 2018